

dan ook niet meer aan het leven en daarom wilde hij zich door het uitvoeren van een gevaarlijke opdracht nog eenmaal verdienstelijk maken voor de zwaar-beproefde mensen die hier als opgejaagd wild waren samengedrongen.'

De man mocht water scheppen aan de Prins Hendrikkade, waar hij herhaaldelijk het leven voor waagde.¹ Brood en melk werden tenslotte aangevoerd van de linker Maasoever waar twee commissarissen van politie op last van burgemeester mr. P. J. Oud als tijdelijk bestuurshoofd optraden. Slechts weinigen vertoonden zich op het Noordereiland buitenshuis. Soms evenwel drongen de Duitsers de huizen en gebouwen binnen en gelastten zij mannen en jongens om buiten te komen teneinde op het eiland loopgraven aan te leggen.² Want één ding stond voor de Duitse bataljonscommandant, von Choltitz, vast: met het oog op de vurig verbeide komst van de gde *Panzer-Division* zou hij tot het uiterste trachten, Noordereiland en Willemsbrug in handen te houden. Op de avond van 11 mei kreeg hij bevel van generaal Student, het kleine bruggehoofd op de noordelijke oever te ontruimen; tweemaal zou dat bevel nog herhaald worden.

Driemaal weigerde von Choltitz er gevolg aan te geven.³

★

Hoe brachten de verspreide en doorengemengde eenheden van de 22ste *Luftlande-Division* het er die 11de mei af?

Daags tevoren waren zij er niet in geslaagd, in Den Haag binnen te dringen. Alle drie de vliegvelden die zij in eerste instantie in handen hadden gekregen (Valkenburg, Ypenburg, Ockenburg), hadden zij moeten prijsgeven, hoofdzakelijk door de uitwerking van het Nederlands veldgeschut. Van het vliegveld Valkenburg hadden zich ruim zeshonderd man in en bij het gelijknamige dorp teruggetrokken; van diegenen die op Ypenburg geland waren, had een deel zich kunnen aansluiten bij een groep Duitsers (in totaal een kleine tweehonderd) die zich even ten zuiden van Delft in en bij de autoweg naar Rotterdam ingegraven hadden; van het vliegveld Ockenburg hadden ruim driehonderdvijftig Duitsers zich onder bevel van de divisiecommandant, *Graf* von Sponeck, teruggetrokken in de dekking van het landgoed 'Ockenburg' – en dan zaten er nog ruim honderd Duitsers in het Stalduinse bos ten oosten van Hoek van Holland en omstreeks driehonderdvijftig in de

¹ Vraaggesprek met W. A. Keeman, *De week in beeld*, 6 mei 1950. ² C. J. Spermon: 'Bombardement op Rotterdam', *Voormalig verzet Nederland*, 7 febr. 1959.

³ D. von Choltitz: *Soldat unter Soldaten*, p. 64–65.